

Katarzyna Pankowska-Koc

Opinie rodziców uczniów szkół podwarszawskich, dotyczące bezpieczeństwa dzieci w szkole

Bezpieczeństwo to jedna z najważniejszych potrzeb człowieka i grup społecznych. Każde pokolenie chce mieć stałe poczucie pewności, spokoju i wolności. Brak tych elementów rodzi lęk, niepokój i poczucie zagrożenia. Różnimy się pod względem postrzegania elementów bezpieczeństwa. Ten subiektywizm związany jest z różnorodnością naszych potrzeb. To, co naszym zdaniem jest ważniejsze, a co dotyczy bezpieczeństwa, wynika z naszych doświadczeń, uczuć, jak również cech osobowości.

Wiele działań oświatowych związanych jest z udoskonalaniem zasad bezpieczeństwa dotyczących dzieci przebywających na terenie szkoły i innych placówek oświatowych. Rodzi się więc potrzeba prowadzenia badań diagnozujących stopień zadowolenia z dotychczasowych działań. Postanowiono przeanalizować istniejącą sytuację. Badania przeprowadzono we wrześniu 2010 roku wśród 147 rodziców uczniów szkół podwarszawskich.

Cel i problem badań

Celem przeprowadzonej diagnozy była analiza stosunku rodziców do bezpieczeństwa ich dzieci w szkole, jak również poznanie ewentualnych, zauważanych przez nich zagrożeń i propozycje sposobów ich unikania.

Problem natomiast, jak pisał wybitny polski socjolog Stefan Nowak¹, *to tyle, co pewne pytanie lub zespół pytań, na które odpowiedzi ma dostarczyć badanie.*

Przeprowadzona analiza stanu wiedzy dotyczącej omawianej tematyki pozwoliła na sformułowanie problemu w postaci następujących pytań badawczych:

- Jak ważny jest dla rodziców element bezpieczeństwa ich dzieci w szkole?
- Jakie aspekty, zdaniem rodziców, wiążą się z bezpieczeństwem w szkole?
- Z jakimi zagrożeniami mają kontakt uczniowie?
- Jakie zmiany mogą zaproponować rodzice w zakresie bezpieczeństwa w szkole?

Metoda i narzędzie badawcze

Przez metodę – według Janusza Sztumskiego² – rozumie się *na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza.* Do badań wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Służy ona do zbadania określonego zjawiska społecznego. *Metoda sondażu diagnostycznego jest sposobem gromadzenia wiedzy o przedmiotach strukturalnych i funkcjonalnych oraz dynamicznie zjawisk społecznych, opiniach i poglądach wybranych zbiorowości, nasilaniu się i kierunku rozwoju określonych zjawisk, o wszelkich innych zjawiskach instytucjonalnie niezłokalizowanych, posiadających znaczenie wychowawcze, w oparciu o specjalnie dobraną grupę reprezentującą populację generalną, w której badane zjawisko występuje*³. Celem prowadzonej w ten sposób analizy jest jedynie ujawnienie i naświetlenie

¹ Nowak S. *Metodologia badań socjologicznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1970, s. 214.

² Sztumski J. *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1995, s. 60.

³ Pilch T. *Zasady badań pedagogicznych*, Ossolineum, Wrocław 1977 [za:] Dąbrowski A. *Pozaszkolna kultura fizyczna młodzieży – rzeczywistość a potrzeby i oczekiwania*, AWF, Warszawa 1997, s. 53.

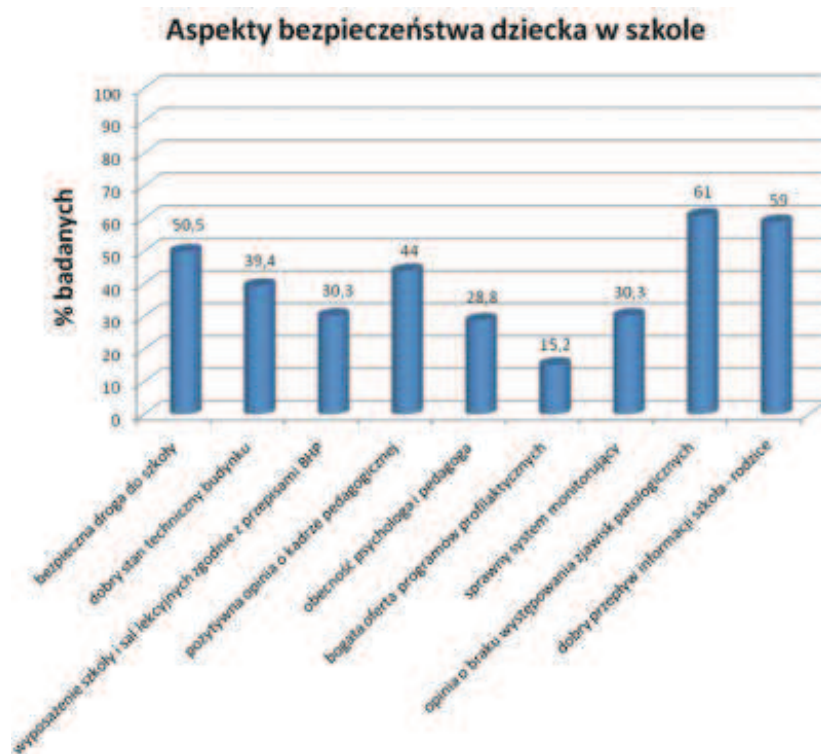
interesującej nas problematyki. Nie można mówić o ustaleniu aktualnego stanu rzeczywistości, ponieważ nie pozwala na to ani ograniczenie terytorialne, ani liczba badanych⁴. Narzędziem w analizowanym badaniu była ankieta, czyli zbiór *specjalnie dobranych pytań, na które osoby badane powinny dać odpowiedź*⁵. Ankieta została opracowana przez zespół nauczycieli konsultantów MSCDN Wydział w Warszawie. Składa się z pytań otwartych i zamkniętych. Pytania zamknięte dotyczą wagi elementu bezpieczeństwa podczas wyboru szkoły, najważniejszych aspektów tego bezpieczeństwa, kontaktu z zagrożeniami i poczucia bezpieczeństwa w szkole. Pytania otwarte związane są z przykładowymi zagrożeniami oraz pomysłami na udoskonalenie bezpieczeństwa w szkole.

Wyniki

Pierwsze pytanie dotyczyło elementu bezpieczeństwa podczas wyboru szkoły. 24% badanych uznało, że jest to najważniejszy aspekt, a ponad 70% respondentów bierze je pod uwagę jako jeden z elementów podczas wyboru szkoły. Jedyne dla 6% bezpieczeństwo ich dzieci w szkole nie odgrywa priorytetowej roli. Następne pytanie dotyczyło najważniejszych aspektów bezpieczeństwa dziecka

w szkole. Badani mieli możliwość wyboru czterech z podanych propozycji.

Za najważniejszą rodzice uznali *opinię o braku występowania w szkole zjawisk patologicznych (przemocy, narkomanii, alkoholizmu, kradzieży itp.)*. Można wywnioskować, że jest to istotny element budzący u rodziców niepokój i lęk. Obecność patologii w szkole jest poważnym zagrożeniem i może wpłynąć na nieprawidłowy rozwój procesu socjalizacji. W tym kontekście zastanawiający jest jednak brak zainteresowania ze strony rodziców *bogata oferta programów profilaktycznych*. Nie jest to ich zdaniem istotny aspekt bezpieczeństwa ich dziecka w szkole. Nie ulega wątpliwości, że programy profilaktyczne powinny redukować przypadki niedostosowania społecznego, wycofania i innych elementów patologii społecznej. Chronią w ten sposób zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne. Jedyne warunkiem prawidłowego oddziaływania programów profilaktycznych jest ich sprawdzona skuteczność. Warto zastanowić się nad tym w kontekście tych badań. *Obecność psychologa i pedagoga* również nie jest w wystarczającym stopniu postrzegana przez rodziców jako znaczący element poczucia bezpieczeństwa (rys. 1). Znacznie ważniejsza ich zdaniem jest *pozytywna opinia o kadrze pedago-*

Rys. 1. Hierarchia aspektów bezpieczeństwa w świadomości rodziców uczniów szkół podwarszawskich

⁴ Kamiński A. *Metoda, technika, procedura badawcza w pedagogice empirycznej. Metodologia środowiskowych badań pedagogicznych*, Ossolineum, Wrocław 1974, s. 41.

⁵ Terelak J.F. *Wprowadzenie do psychologii*, Suwałki 2005, s. 30.

gicznej. Istotny jest także *dobry przepływ informacji szkoła – rodzice*. Ponad 50% badanych uważa, że *bezpieczna droga do szkoły* jest również ważnym wyznacznikiem bezpieczeństwa. Brak tego elementu wymieniany był często jako zagrażający życiu i zdrowiu dziecka.

Następne pytanie dotyczyło kontaktu dziecka z zagrożeniami podczas drogi do szkoły i pobytu w niej. Chodziło o ryzyko utraty życia, zdrowia, szacunku, uczuć, przedmiotów, pieniędzy. 25% badanych potwierdziło kontakt ich dzieci z zagrożeniami, a 33% przyznało się do braku jakiegokolwiek wiedzy na ten temat.

Odpowiedź na ostatnie pytanie *Czy Państwa dziecko czuje się bezpiecznie w szkole?* wskazuje na pozytywne, ale w stopniu umiarkowanym, oddziaływanie szkoły w zakresie bezpieczeństwa. Ponad 60% badanych jest raczej zadowolonych z poczucia bezpieczeństwa ich dziecka w szkole. Nie stwierdzono wskazań, które świadczyłyby o braku takiego zadowolenia, jedynie 18% miało trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie.

W jednym z pytań otwartych poproszono respondentów o podanie przykładów zagrożeń, z którymi spotykają się dzieci w drodze do szkoły bądź podczas pobytu w niej. W większości przypadków głównym niebezpieczeństwem okazało się przejście przez bardzo ruchliwą ulicę i związane z tym ryzyko wypadku drogowego. Inne przykłady dotyczyły kradzieży i wyłudzenia pieniędzy. Pojawił się również, jako przykład zagrożenia, taki element, jak niewłaściwy sposób odnoszenia się starszych kolegów do młodszych, połączony z wyzwiskami i przekleństwami. Zdarzały się również, zdaniem rodziców, zaczepki i pobicia.

Kolejne pytanie otwarte dotyczyło tego, co zdaniem respondentów można udoskonalić, aby zapewnić większe bezpieczeństwo uczniów w szkole. Okazało się, że najczęściej wskazywanym elementem jest potrzeba większej kontroli uczniów na przerwach. Rodzice zaproponowali większą liczbę dyżurujących nauczycieli. Niezbędny okazał się

sprawny system monitorujący. Inną propozycją była obecność przed szkołą policji i stała kontrola wejścia do budynku. Rodzice zaproponowali również wprowadzenie większej oferty programów profilaktycznych i pracę nad polepszaniem relacji zarówno między pedagogiem szkolnym i uczniami, jak i między szkołą a rodzicami. Elementy te, zdaniem badanych, wpłyną na zwiększenie bezpieczeństwa ich dzieci w szkole.

Wnioski

1. Bezpieczeństwo jest jednym z wielu, lecz nie jedynym elementem, który brany jest pod uwagę podczas wyboru szkoły.

2. Znaczącymi dla rodziców aspektami bezpieczeństwa ich dzieci w szkole okazały się: *opinia o braku występowania zjawisk patologicznych* oraz *dobry przepływ informacji szkoła – rodzice*. Obszary te powinny być poddawane stałej kontroli i udoskonalaniu.

3. *Bezpieczna droga do szkoły* jest istotnym elementem poczucia bezpieczeństwa.

4. Zagrożenia, z jakimi mają kontakt uczniowie, związane są w większości z elementami agresji.

5. Ponad 60% badanych jest raczej zadowolona z poczucia bezpieczeństwa ich dziecka w szkole.

6. Zdecydowana większość rodziców zwróciła uwagę na potrzebę zwiększenia przez nauczycieli kontroli na korytarzach szkolnych. Badani wskazali również na potrzebę tworzenia pozytywnych relacji jako warunku budowania poczucia bezpieczeństwa.

Przeprowadzona analiza dotyczyła niewielkiej grupy badanych. Trudno na podstawie tych badań konstruować wnioski, które mogłyby dotyczyć większej populacji.

Autorka jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Warszawie